

t helpen,
t aan de
en vraag
gelicht;
ens Zoon
h steeds
od, en is
hrist (in
on?
t. De ge-
ne kerke-
al met de
en kruik
agt van
r het zit-
de vraag
n cre-
l: wie 't
ophylaxe

ons wen-
den Zoon
oben: dat
r tot ons

naturen.
angrij-
ene EEN
zen zijnen
en aan te

r in trek
isolement
eer ervan
te kiezen
oor oogen
hen strijd
Christus
mensche-

een over-
te, dat de
mensche-
r. dit syl-
elaar van
letterdaad
en den H.
zijn god-
undachtige
t over het
t de man
in vooraf-
) niemand
nu Christe-
ich zelf
en den H.
geen Mid-

vraag, of
doorzetten
ik in den
enken van

de drieën-
handeling,
hoe God
erlossings-
t de Eene
in een rij
r dan toch
in tweeën
oom" („a-
slen uiteen

leden over
chauffeurs
uvres. Ook
een sleur
risico's te

gevaarlijk,
orden afge-
werd door
T-collega's
zijn manier
om kan na
lijk zijn.

naar Peka-
a weg kon-
deriden. Wel
getracht de
wat intus-
nt slaagde.
n veilig in

k bezoeken
it de auto
uur weer
in de can-
met elkaar
ikt, praten
er Nieboer
Semarang

te keggen is), of splitst zich de ééne atomische Persoon des Middelaars?

Dogmatische vragen, zegt „het derde geslacht“, zeer baloorig.

Maar aan bidding en geloof zijn geen dogmatisch bedrijf: ze willen zich als ééne, zeg maar weer: als een atoom-handeling kunnen verifiëren.

Welnu, Wigandus heeft ons gewezen op de drieënheid-in-éénheid-der-Godheid. Hij zegt: zeker, het is waar, dat Gods wezen één is; maar in dien ééne en ondeelbaren God zijn toch drie onderscheiden Personen? „Niet gescheiden“, zeggen we terecht; maar „niet gescheiden“ beteekent nog niet: „niet onderscheiden“.

Van Stancarus weet „het derde geslacht“ niets meer. En van Menno Simons maar heel weinig. Het zegt: komt, laat ons a a n b i d d e n, en die palinodie-kwesties laten voor wat ze zijn.

Doch tenslotte aanbidt dat derde geslacht alleen zichzelf.

De belijder van de Schriften heeft verstaan, dat de gepreaciseerde belijdenis zelf de fijnste vorm is van aanbidding. Leeren is óók leven. En waar bidden en aanbidden 'nadres moeten hebben, daar schrijft de dogmatische hand het adres voor de aanbedende tong. Hand en tong zijn vrienden — mits in één lichaam. K. S.

„Waarvoor worden geluks-telegrammen gebruikt?”

Langen tijd heb ik gemeend, dat de gelukstelegrammen aan het bedrijf der P.T.T. ten goede kwamen.

Dit blijkt nu anders te zijn. Zie maar wat hieronder volgt. Ze dienen voor de jeugdvorming, d.w.z. de opbrengst gaat voor het overgrote deel naar roomschen en rooden en doorbraakmenschen, zoo van de Indonesië-vrijmaking. K. S.

„De N. J. G. en de geluks-telegrammen

Bij het Bestuur van onzen meisjesbond kwam onderstaande brief in:

Nederlandse Jeugd Gemeenschap
Henri Polaklaan no. 14
Amsterdam C.

28 Juni 1949.

Aan het Hoofdbestuur van
Bond van Meisjes Ver. op
Geref. Grondslag (Vrijgemaakt).

Onderwerp: Verdeling opbrengst Geluks-
telegrammen, 2e halfjaar 1948.
ten behoeve van de Vrije Jeugdvorming.

Geachte Medewerkers,

Overeenkomstig het Bestuursvoorstel voor de verdeling van de opbrengst Gelukstelegrammen 1948 dat door de Raad van Afgevaardigden werd overgenomen, heeft Zijne Excellentie de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen (gehoord de Financiële Advies Commissie) thans zijn goedkeuring gehecht aan het verdeelingschema 2e halfjaar 1948.

Hieruit volgt, dat aan Uw organisatie over 1948 (2e halfjaar) een bedrag van f 878,53 zal worden overgemaakt, hetgeen dezer dagen (per giro) zal geschieden.

Wij verzoeken U wel de goede ontvangst hiervan te willen bevestigen.

Wij hopen dat het grote publiek in de toekomst steeds meer gebruik zal maken van de instelling gelukstelegrammen, waardoor jaarlijks ook aan Uw organisatie of instelling een bedrag kan worden uitgekeerd. Het is daarom van belang, dat in de jeugdbliden, zowel als in de

in het hospitaal had bezocht. Er waren nogal wat moeilijkheden te Pekalongan om de kringbijeenkomsten gaande te houden. De streek rondom deze plaats werd nog voortdurend onveilig gemaakt. Er moest veel worden gepatrouilleerd ook op de Zondagen. Van het toch al kleine aantal broeders daar moesten dus velen de diensten verzuimen. Het gevaar is er dan, dat de twee of drie, die overblijven, het er maar bij laten zitten. Gelukkig heeft ook de kring Pekalongan volgehouden, gedachtig aan de belofte van Matth. 18:19, 20. Te Pekalongan was ook een luitenant Douma, die trouw meedeed, en nog doet. Dat is zoo verheugend voor onze jongens als ook de officieren onder onze menschen meedoen. Dat verschaft dikwijls mogelijkheden van vervoer en vergaderruimte, en het sterkt als de meederen het voorbeeld geven. Het komt helaas nog al eens voor dat juist de officieren niet duidelijk den weg zien, die gegaan moet worden of hem niet op willen. Dan hebben onze jongens een zwaren stand omdat hun kameraden er dan op wijzen, dat die of die officier, die toch ook „van 31“ is de bataljonsdiensten wel bezoekt. De trouwe officieren zouden het zelf niet op prijs stellen als ik hen hier met naam en toenaam preek. Zij zien zelf wat zij doen — terecht — als hun roeping, en achten daarom ook het opvolgen van die roeping niet prijzenswaardig boven het opvolgen daarvan door anderen. Toch krijgen ze wel iets speciaals te slikken als ze trouw zijn, en wel van hun collega's. B.v.: „Hoe kan je als officier nu meedoen met het

bevriende dag- en weekblad-pers van tijd tot tijd propaganda wordt gemaakt.

Wij sporen U daartoe hartelijk aan.

Ons devies is:

bij Feesten, jubilea, geslaagd examen etc.

Stuur een Gelukstelegram!

De opbrengst komt ten goede aan het jeugdwerk!

Met vriendelijke groeten,
Nat. Hoofdkwartier N.J.G.
JAN PETERS,
Algemeen Secretaris.

Tot zoover de brief.

Men ziet dus: de opbrengst is voor roomschen, rooden en doorbraaklieden in hoofdzaak. Niet dat men oneerlijk deelt, maar zóó zijn de feiten en de bestaande verhoudingen. K. S.

„Medewerkers“ tegen wil en dank

In boven geciteerden brief wordt het Bestuur van onzen Meisjesbond aangesproken als „Geachte medewerkers“. Zijn ze dat?

O neen. Ze hebben bericht, met deze overkoepelingsorganisatie niet mee te willen doen. Zie maar de notulen, de officiële notulen, van 3 Januari 1948:

„De Secretaresse deelt mee, dat i.v.m. haar schrijven naar de N.J.G., die meende dat onze Bond lid van de N.J.G. was, een schrijven door haar ontvangen werd van den Secretaris, met een doorslag naar hij meende, van onze officiële toetreding. Dit was van den Syn. Meisjes Bond. Er is aan de N.J.G. verzocht geen stukken meer voor onzen Bond te zenden“.

De N.J.G. kan dus weten, dat onze Bond niet mee wil doen. Toch wordt hij zonder het te willen, gerekend onder de medewerkers. Een geval van poging tot overkoepeling dus, — een van die akelige resten van Adolf Hitler, die

Kerk en Koninkrijk Gods (IX)

Om de aanklachten van Dr Westerink te kunnen beoordeelen volgen we zijn betoog op den voet en onderzoeken, gewapend met de kennis die wij in het voorgaande uit de Schriften hebben vergaderd, de Zondagen 12, 31 en 48 van den Heidelberger Catechismus op hun schriftuurlijkheid.

In Zondag 12 wordt van den Christus beleden, dat Hij verordineerd en gezalfd is ook tot onzen eeuwigen Koning, die ons met Zijn Woord en Geest regeert, en ons bij de verworven verlossing beschut en behoudt.

Dr Westerink werpt hier vanuit zijn constructie van een scherpe scheiding van kerk en koninkrijk problemen op, die er niet behoeven te zijn.

Hij „zit“ nl. met de vraag, of hier in den Catechismus bij de omschrijving van Christus' koninkrijk ambt het koninkrijk dan wel de kerk is bedoeld. Volgens zijn sterke (onder)scheiding is de Christus slechts Koning in het rijk Gods. Toch gebruikt de Catechismus hier in de omschrijving van het koninkrijk ambt van den Christus termen („ons met Zijn Woord en Geest regeert en ons bij de verworven verlossing beschut en behoudt“), die naar de opvatting van Dr Westerink eerder een relatie tot de kerk aangeven dan tot het koninkrijk.

De Catechismus moet hier dus volgens Dr Westerink wel verwarrend werken. Immers over het koninkrijk van Christus — iets dat naar de theorie van Dr Westerink alleen het koninkrijk van God raakt — te spreken in woorden die op de kerk wijzen, is voor den schrijver niet anders dan een uiting van slecht onder-

verbreken van „de eenheid“ in den troep door het accentueeren van kerkelijke verschillen! Hoe kan je als man met een officiersopleiding nu zoo bekrompen zijn om aan „dat kringetje van 31“ mee te doen. Laat dat over aan Jan Soldaat“. Zoo ontvangt de verzoeking voor den officier weer een eigen accent. Het is fijn te mogen zien hoe de Heere ook hen toch trouw maakt.

Na den maaltijd met luit. Douma in de officiersmess gebruikt te hebben werd de terugtocht aanvaard. De tijd die overbleef was krap. Dus ging het in versneld tempo terug. Al spoedig waalde één van de vele wegherstellingswaarschuwingen borden om door den luchtstroom, die door de auto werd ontwikkeld. Den eersten keer ging dat per ongeluk. Maar toen kwam de kwajongen zoowel in „de beul“ als in mij boven, en werd het er op toegelegd alle te passeeren borden te doen tuimelen. Uitteraard tot ergernis van de wegherstellende, die al bij voorbaat een goed heenkomen zochten om zich tegen den aansnellenden legerwagen te dekken.

Ik voelde weer diezelfde tinteling van plezier in me als toen ik met mijn neefs in Utrecht als twaalfjarige kwajongen belletje trok en deksels van botertonnen, die voor het gebouw van de Utrechtsche Courant aan de Kromme Nieuwe Gracht waren neergelegd tegen de gladheid van den weg, in het water van die Kromme Nieuwe Gracht smeten, daarna een straatje omlepen, en ons vervolgens voegden bij de employé's

na den oorlog in Nederland nog trouw gecopieerd is. Op onderscheiden punten. K. S.

„En nu „de moraal“!”

Ik geloof, dat ik na deze ontdekking, die nieuw voor mij was, adviseeren moet: stuur geen gelukstelegrammen meer. En — zeg het voort.

Zoolang ik meende, dat de P.T.T. er van profiteerde — b.v. voor een vliggeren telefoondienst — vond ik de uitvinding aardig.

Maar nu 't blijkt, dat de jeugdbonden, die in overgrote meerderheid ons gaan bestrijden, en straks nog meer verdrukken, met dit geld gaan strijken, nu zeg ik: laat de rooden hun bonden zelf betalen, dat doen wij ook, en de P. v. d. A.-mensen dito, en de Roomschen eveneens. En de synodocraten niet minder. Wij mogen deze bestrijders van ons werk niet helpen, ook niet met een tierclautijntjesteleggramformulier.

Indien onze menschen niet te bereiken zouden zijn met dit advies, zou men nog kunnen zeggen: iedereen betaalt eraan, laat ons dus „onze“ portie maar accepteren, en die der rooden etc. zoo klein mogelijk houden. Ook ik heb aanvankelijk zoo gedacht en kan dus het standpunt wel begripen.

Maar we kunnen onze menschen wel bereiken met een advies om niet mee te doen aan die gelukstelegrammerij.

En daarmee vervalt het motief om dan in vredesnaam, al is 't ook onder protest, mee te doen. Wij moeten de jeugdvorming van anderen, die zich tegenover de kerk en de antithesepolitiek stellen, in geen enkelen vorm steunen. En de Staat, die groote lastpost, moest liever bij zijn eigen zaken blijven. En niet U.N.E.S.C.O. spelen, en passaat spelende met families van brulloftgasten en kennissen van jubilarissen.

Uitteraard — wie adviseert: laat onze menschen niet die telegrammen zenden, adviseert nu meteen:

a) neem dan ook die gelden niet aan; en
b) vermaan den Staat, op te houden, opvoeder te spelen. Wij moeten de oogen openhouden, meer dan ons lief is. K. S.

POP. WETENSCH. SCHETSEN

scheidingsvermogen en moet tot vertroebeling van gedachten voeren.

Toch probeert Dr Westerink den inhoud van Zondag 12 nog zooveel mogelijk met zijn theorie in overeenstemming te brengen. Op een tweetal gronden komt hij tot de conclusie, dat de Catechismus, hoewel de formulering van antwoord 31 zulks z.i. in het geheel niet duidelijk doet blijken, bij de behandeling van het koninkrijk ambt van den Christus meer ziet op het koninkrijk dan op de kerk.

Het eerste argument voor deze conclusie is het feit, dat hier over het koninkrijk ambt wordt gesproken. Hier gaat Dr Westerink uit van hetgeen juist in het geding is: de opvatting, dat van het koninkrijk ambt alleen gesproken kan worden in verband met het koninkrijk Gods.

De tweede grond voor zijn conclusie vindt de schrijver in de formulering van het koninkrijk ambt van den christen (vr. en antw. 32), waarin een duidelijke verwijzing ligt naar het Koninkrijk in onvolkomen en volkomen bedeeeling.

Op deze twee gronden fundeert Dr Westerink zijn oordeel, dat bij de omschrijving van 't koninkrijk ambt van den Christus in Zondag 12 meer het koninkrijk dan de kerk is bedoeld. Hij voegt er aan toe „hoewel de woorden wellicht anders doen vermoeden hier“.

Uit heel dit geknutsel, dat Dr Westerink noodig heeft om Zondag 12 eenigszins met zijn theorieën in overeenstemming te doen schijnen, blijkt o.l. zonneklaar dat zijn constructies vreemd zijn aan den Catechismus.

van de Courant, om mede lucht te geven aan onze verontwaardiging over zulke straatschennertij.....

Na 'n bad en een versterkend maal werd op den avond van dienzelfden dag gesproken in de gemeente-vergadering en wel over het onderwerp: „Rondom de kwestie Samenspreking-Oosterbeek“.

Uitteraard hebben deze zaken ook in Indië onze volle belangstelling. En het is een gelukkig verschijnsel, dat ook de mannen op de buitenposten zich voor deze dingen blijven interesseeren. Als zij repatriëren zullen ze er nog meer bij worden betrokken, en zij willen voorbereid zijn. Ik heb niet veel van onze menschen hier getroffen, die den weg van Oosterbeek op willen. Wel treft velen het blijk van smart om de geslagen breuk in de beweging-Oosterbeek, maar het wordt helder ingezien, dat die smart nimmer norm mag zijn voor ons handelen, doch immer moet blijven onder de tucht van het Woord. Ook dat de blijdschap om het aanvankelijk herstel voorop dient te gaan en dat de gave Gods in de vrijmaking geschonken niet mag worden verzondigd en weggeworpen. Een rustige, zakelijke voorlichting doet bij de weinigen die aarzelen doorgaans veel goed. Toch mag niet verheeld, dat de actie-Ds Bos hier een enkeling gedreven heeft in de armen van het synodalisme en syncretisme.

Batavia.

J. P. v. d. STOEL Jr.

Ons treft telkens dezelfde fout bij den schrijver: hij nadert met zijn verkeerde beschouwingen inzake de verhouding van kerk en koninkrijk Gods tot de Schrift en ook tot de belijdenis der kerken en tracht door een gewrongen uitlegging de laatste met zijn stelsel in overeenstemming te brengen.

Ook hier is dat het geval. Reeds de probleemstelling van Dr Westerink is den Heidelbergischen Catechismus vreemd. „Ons regeeren en ons beschutten en behouden is eerder een relatie tot de kerk dan tot het Koninkrijk” zegt Dr Westerink. Even later concludeert hij, dat toch „meer het Koninkrijk dan de kerk bedoeld is”.

Heel deze redeneertrant berust op de voortgezette idee van een scherpe scheiding van kerk en koninkrijk Gods. Alleen wie van die idee uitgaat, kan spreken van „eerder een relatie tot de kerk dan tot het koninkrijk” en van „meer het koninkrijk dan de kerk bedoeld”.

Maar juist omdat Dr Westerink den Catechismus nadert met een vooropgezet eigenmachtig ontworpen schema, dat dit belijdenisgeschrift zelf niet kent, kan hij Zondag 12 niet verstaan en moet hij deze afdeeling van den Catechismus zeer gedwongen en gewrongen gaan lezen en verklaren.

Wie echter uit de Schriften heeft gehoord, dat de Christus zoowel Koning is van de kerk als ook van het rijk Gods, dat kerk en koninkrijk der hemelen zelfs meer zijn dan een personele unie en dat de kerk is de volksvergadering van het rijk, kan ook Zondag 12 van den Catechismus ongekunsteld naspreken en uitleggen.

We willen er nog op wijzen, dat er een nauwe samenhang is tusschen Zondag 12 en Zondag 19, dien wij hierboven bespraken. Die samenhang blijkt ook uit den woordenkeus van den Catechismus. In beide Zondagen wordt beleden dat Christus de Koning der kerk Zijn volk beschut en behoudt.

Hij doet dat met de macht, die Hij als Hoofd boven alle dingen, Koning in het rijk van God, heeft ontvangen.

Zondag 12 en Zondag 19 rusten beide op de verkondiging der Schrift, dat de waardigheden van den Christus nauw aan elkaar zijn verbonden.

Er is ook een sterk verband tusschen Zondag 12 en Zondag 21.

Dr Westerink heeft ter verdediging van zijn theorieën opgemerkt, dat Zondag 21, handelend over de kerk, met geen woord naar het koninkrijk verwijst.

Deze opmerking, die misleiden op het eerste gezicht als fundeering van het betoog van den schrijver sterk schijnt, blijkt uitermate zwak te zijn, zoodra men acht geeft op de eenheid van den Catechismus en op de

overeenstemming van de gedachten in de verschillende Zondagsafdeelingen.

De samenhang van Zondag 12 en 21 blijkt ook weer uit de terminologie, waarvan de Catechismus zich bedient.

Zondag 12 doet belijden, dat Christus als Koning ons (dat is: Zijn volk, Zijn kerk) met Zijn Woorden Geest regeert. En Zondag 21 zegt, dat de Zoon Gods Zich een gemeente vergadert door Zijn Geest en Woord.

Zondag 12 vertroost de geloovigen: Christus als Koning beschut en behoudt ons bij de verworven verlossing. En Zondag 21 jubelt erover, dat Christus Zijn gemeente beschermt en onderhoudt.

Zondag 12 spreekt van den Christus als den eeuwigen Koning. En omdat deze Koning niet zonder onderdanen zijn kan, zegt deze zelfde Zondag, dat de christenen hiernaars in eeuwigheid over alle schepselen zullen regeeren. Volkomen daarmee in overeenstemming spreekt Zondag 21 over de kerk als de gemeente, tot het eeuwige leven uitverkoren, waarvan wij belijden een levend lidmaat te zijn en eeuwig te blijven.

De redeneering van Dr Westerink inzake Zondag 21 breekt — gelijk wij nog zullen zien — stuk op de eenheid van Zondag 21 en Zondag 48, maar nu reeds blijkt zij onhoudbaar vanwege den engen samenhang van Zondag 21 met Zondag 12.

Dit nauwe verband tusschen Zondag 12 en 21 rust op de verkondiging der Schrift, dat de Christus Koning is zoowel van de kerk als van het rijk Gods en dat de kerk de volksvergadering is van het koninkrijk. Op grond van die verkondiging wordt in Zondag 12 beleden, dat de eeuwige Koning Christus ons, Zijn kerk, met Zijn Woord en Geest regeert en bij de verworven verlossing beschut en behoudt.

Alleen wie uit het Woord van God zich heeft laten onderrichten over den onlosmakelijken samenhang van kerk en koninkrijk der hemelen, kan Zondag 12 en Zondag 21 ongekunsteld naspreken.

Hij zal niet, gelijk Dr Westerink, vanuit vooropgezette verkeerde constructies, bij het lezen van den Catechismus gaan balanceeren zelfs in het stellen van de vraag: „Is hier meer het koninkrijk dan wel de kerk bedoeld?”

Want hij weet: wie kerk zegt, zegt ook koninkrijk en omgekeerd.

Wat God heeft samengevoegd, zal door ons zelfs in vraagstelling niet worden gescheiden!

Amsterdam.

J. FABER.

Een internat. Gereformeerde Zendingsraad?

ZENDING EN EVANGELISATIE

Op de Gereformeerde Oecumenische Synode, die in Augustus 1949 te Amsterdam gehouden werd, is besloten tot oprichting van een Internationalen Gereformeerden Zendingsraad. De synode besloot de met haar verbonden kerken te verzoeken een afgevaardigde aan te wijzen om zitting te nemen in dezen Raad. De bedoeling is dan, dat deze Zendingsraad minstens eens in de vijf jaar vergadert en voorts door een vast secretariaat contacten legt en informaties inwint. Aan het secretariaat gerichte vragen om advies, zouden dan door een vergadering van den Raad kunnen behandeld worden.

In „Het Zendingsblad” der gebonden geref. kerken (Oet. 1949) schrijft dr J. H. Bavinck nu nader over deze zaak. Hij juicht de vorming van dezen Zendingsraad toe, omdat op deze wijze internationaal overleg kan gepleegd worden tusschen gereformeerden over brandende zendingsproblemen. Als voorbeeld noemt hij het vraagstuk der „comprehensive approach”. Behoort deze als „vierde dimensie” tot de zendingszaak? Moet de zending nieuwe landbouw-methodes aanbevelen, „opdat de jonge christenen economisch onder gunstiger verhoudingen komen te leven, en zodoende hun kerkelijk leven in stand kunnen houden”?

Prof. Bavinck doet voorts de mededeeling, dat de Internationale Gereformeerde Zendingsraad niet is bedoeld als 'n lichaam, dat de plaats van den Internationalen Zendingsraad zal gaan innemen. De indruk moet dus vooral niet gewekt worden, alsof de Gereformeerde Zendingsraad tegenover den „algemeenen” Zendingsraad positie zal kiezen! Hij is enkel bedoeld als bundeling van gereformeerde krachten in de wereld. Ja, prof. Bavinck ziet grootsche perspectieven: het kon wel eens zoo komen, dat de Gereformeerde Internationale Zendingsraad „een kloek en duidelijk geluid” in het veel grootere verband van den Internationalen Zendingsraad kon doen hooren.....

In dit verband deelt prof. Bavinck verder mede, dat op de Oecumenische Synode met opzet in de besprekingen inzake den Gereformeerden Zendingsraad „de reeds bestaande „Internationale Zendingsraad” (waarvan ook wij deel uitmaken, doordat wij zijn aangesloten bij den Nederlandsen Zendingsraad) geheel buiten beschouwing is gelaten.

We zijn zeer dankbaar voor deze mededeeling. MET OPZET, met opgeheven hand dus, is de modernistische Internationale Zendingsraad (I.Z.R.), waarover de barthiaan J. A. Mackay den scepter zwaait, buiten bespreking gelaten. Niemand make zich dus de illusie,

dat in dit doodelijke uur in de geschiedenis van kerk en zending de Oecumenische Synode maatregelen heeft genomen om een orgaan te scheppen, dat TEGEN den allen zendingsfronten bedreigenden I.Z.R. positie in zal nemen!

Niemand beelde zich in, dat op de Oecumenische Synode te Amsterdam door het besluit inzake den Internationalen Gereformeerden Zendingsraad (I.G.Z.R.) vijandschap gezet is tegen het zaad der slang! Niemand, die door den I.Z.R. op het zendingssterrein in moeilijkheden komt, hoeft te denken, dat hij van den zendingsraad der Oecumenische Gereformeerde Synode steun ontvangt.

Deze neutraliteitshouding is begrijpelijk. De synodale kerken maken, zooals we hierboven prof. Bavinck hoorden mededeelen, deel uit van den I.Z.R. En ja, er waren op de Oecumenische Synode ook kerken, die tegenover den I.Z.R. een enigszins ander standpunt innemen. Gelukkig is men in alle kerken nog niet zoo ver als in de gebonden kerken, waar men mooie besluiten neemt tegen den Wereldraad, maar onderdehand dapper samenwerkt met een mantelorganisatie van den Wereldraad, den I.Z.R. Vanuit tactisch oogpunt bezien, was het zeer verstandig den I.Z.R. met opzet geheel buiten beschouwing te laten op de Oecumenische Synode. Vanuit de Schrift bezien was het zeer dwaas om met opzet den I.Z.R. buiten beschouwing te laten.

Want hoe kan men vandaag neutraal staan ten opzichte van de oecumenische beweging? We zien, dat prof. Bavinck den z.g. neutralen I.G.Z.R.-in-oprichting inschakelen wil in den I.Z.R. Nu de Oecumenische Synode voorbij is en de Amerikanen, die de gevaren wel zien, vertrokken zijn, neemt hij den I.Z.R. wel in zijn beschouwing op. Zoo is de praktijk. Eerst zwijgen. Geen argwaan wekken. En als de zaak marcheert, gaan spreken en betoogen, dat inschakeling in oecumenische verbanden „nu eenmaal” noodig is „gezien de omstandigheden” en „de roeping tot getuigen”.

En onderwijl wordt het kerkvolk dom gehouden. En ergens komen de aristocraten in een conventikel bijeen om over de comprehensive approach te praten. Een internationale conferentie van kopstukken moet de oplossing brengen. En lieden, die samenwerken met den Wereldraad, etc., krijgen daar volop gelegenheid oecumenische papegaaien-taal te doen hooren en de gereformeerde belijdenis (spreken de Dordtsche Leerregels niet duidelijk over de comprehensive approach? Zie het mooie zendingsrapport van ds de Goede) te verloochenen. Zoo stort het front der kerk ineen en

de huidige oecumenische kerk hoeft straks slechts den buit binnen te halen. De vorming van een I.G.Z.R., die à la de Openbare School neutraal wil zijn tegenover concrete gevaren, is koren op den molen der Wereldkerk. Indien de vorming van dezen Zendingsraad der „gereformeerde denominaties” gelukt, kan in dezen Raad de oecumenische kwestie voorloopig geheel buiten beschouwing blijven: de vijfde kolomne der Oecumene zal er nochtans van het begin af in vertegenwoordigd zijn, aansturend op totale verloochening der antithese.

Te roemen is ons waarlijk niet oorbaar. Maar we zouden des Heeren genade niet zien, als we niet Hem dankten voor het feit, dat onder ons de kerken al ernstiger zich met zendingszaken gaan bezighouden. Van onderaf wordt alles hoe langer hoe meer opgebouwd. Het is verheugend om te zien hoe jongelui intense belangstelling hebben, niet alleen voor zendingsromantiek, maar ook voor de Schriftuurlijke zendingsmethode. Er zit aan het debat over de hulpdiensten een groote lichtzijde. Het is ontroerend om in deze wereld, waar oecumenische en internationale conferenties den doorslag geven moeten, kleyne luyden te hooren spreken over de „comprehensive approach”. Dat geeft elken hemelburger moed. Het ambt der geloovigen is immers ook: mede te werken, dat wat de zending betreft de kerk niet vervalscht? Want op het zendingsfront zet steeds het eerst het verval in.

Voorts: laten de binnenlandsche of buitenlandsche kerken, die trouw willen zijn aan de gereformeerde confessie, toch oppassen met die Oecumenische Synode. Wanneer zullen de oogen eens in de „gereformeerde” wereld opengaan voor het feit, dat er in den strijd geen steun te verwachten is van hen, die het compromis plegen te minnen, die met opzet een punt, waarop de aanval dient geconcentreerd te worden, geheel buiten beschouwing laten?

Sneek

C. v. d. WAAL.

LITERATUUR EN KUNST

Uit den tijd der Reformatie

Wolf Meesters: Grethe uit „de blauwe Engel”. 2e dr. J. H. Kok N.V., Kampen.

De tijd der Reformatie is het keerpunt geweest in de geschiedenis der lage landen. Onder Gods bestel waren de verschillende gewesten oorspronkelijk onderling zeer verdeeld en staatkundig ondergeschikt aan verschillende vorsten, ten langen leste gezamenlijk in de hand gekomen van één heer, keizer Karel V.

Deze vereenigde Nederlanden bonden den strijd aan met zijn zoon, Philips II, den fanatieken Roomschen koning, om vrijheid van geloof te verkrijgen. Want deze lange, schier eindeloze oorlog is, ondanks de beweringen in liberale geschiedenisboeken, een godsdienstoorlog geweest. Het streven naar godsdienstvrijheid leidde ten slotte tot nationale vrijheid, daar steeds sterker het gevoel werd, dat samengaan van Calvinist en Roomschen in een door de Roomsche Kerk beheerscht wereldrijk, een onmogelijke toestand zou worden.

Reeds in den aanvang, zelfs vóór het uitbreken van den eigenlijken opstand, kwam dit in Groningen aan het licht.

In stad en ommelanden waren de Roomschen vrij gematigd, dank zij het optreden vooral van Wessel Gansvort, oorspronkelijk monnik in het groote klooster van Aduard. Men trachtte felle uitbarstingen van godsdiensthaat, zich openbarende in beeldenstorm, te voorkomen, door aan de eischen van de protestanten tegemoet te komen. Lauwe Roomsche regenten, beducht voor beknotting hunner stedelijke vrijheden van den kant van een te benoemen bisschop-inquisiteur, waren bereid den ketteren een kerk af te staan, om erger te voorkomen.

Voor het overal op het platteland opschietende nieuwe geloof, gesteund door enkele oude Groningsche adellijke geslachten, deed men een oogje dicht, bang voor het verbreken van oude relaties en handelsconnecties. Politiek beleid bij de regenten, lauwe onverschilligheid bij de geestelijken en bijgeloovige angst bij de nauwgezette Roomschen schenen de voorwaarden te zijn voor een vreedzaam samenleven van Roomschen en Protestant.

Tegen dezen achtergrond laat Wolf Meesters zijn roman spelen.

Grethe, dochter van een zelfbewusten deken van het brouwersgilde, een zeer gematigd man en flauw belijder van zijn geloof, leert in haar onmiddellijke omgeving den heimelijken strijd om het geloof kennen.

De compositie van den roman is heel eenvoudig, steunt geheel op het huis „de blauwe Engel”. De voorname poorter heeft dank zij zijn vooraanstaande positie in de stad, omgang met de regenten, hooge geestelijken en den adel. En overal ontwaart Grethe hetzelfde verschijnsel, groeienden invloed van de nieuwe leer, daar deze slechts stuit op onverschilligheid en bijgeloof.

In eigen huis staat zij aan vaders kant, kritisch tegenover haar geloof, dat zijn ontoereikendheid openbaart in den vreeselijken angst der grootmoeder voor